Mytene slår sprekker

Som tillitsvalgt har jeg i mange sammenhenger vært møtt med utsagn som har etterlatt inntrykk av at privatpraktiserende tannleger lar egne inntjeningsønsker overstyre pasientenes behov for behandling. Styling av typen bleking og tannsmykker har etter sigende gjort det attraktivt å slå seg ned i kafénære strøk, til tross for at pasientgrunnlaget åpenbart måtte være skrint. Derfor – og mest derfor – mislykkes Den offentlige tannhelsetjenesten med å rekruttere og holde på sine tannleger, og av samme grunn «blør» distriktsbefolkningen. Sist slike tanker kom offentlig til uttrykk var i NOU 2005 nr 11 *Det offentlige engasjement på tannhelsefeltet*. Der argumenterer man for at maksimalpriser vil hindre underbeskjeftigede bytannleger i å ta seg overbetalt. Slik mener utvalget som sto bak utredningen at tannlegene kan fordeles bedre.

På side 764 i dette nummeret publiserer forskere ved Samfunnsodontologisk institutt, UiO, resultatene av en undersøkelse gjort i samarbeid med NTF. Undersøkelsen viser blant annet at tannleger med ledig kapasitet og ønsker om flere pasienter, ikke kaller inn oftere eller behandler pasientene mer enn kolleger som oppgir å ha tilstrekkelig pasientgrunnlag. Dette er viktige funn fra tannlegenes rekker, og de stemmer godt overens med undersøkelser gjort blant brukerne, der disse svarer at de er både fornøyde og tillitsfulle.

Tillit bygges over tid, og tannhelsetjenesten, offentlig som privat, nyter stor goodwill i befolkningen. Men tillit kan også raseres, og det skjer betydelig raskere enn den bygges. For tannlegenes forening er det viktig å bidra til at medlemmene beholder denne sterke posisjonen. Vi trenger kunnskap som kan imøtegå løse påstander. Spesielt viktig er dette når et offentlig oppnevnt utvalg som utreder tjenesten baserer flere av sine forslag på en fullstendig udokumentert virkelighetsbeskrivelse.

I de senere år har samfunnsodontologene ved Universitetet i Oslo åpenbart fordypet seg i markedet som fenomen og dermed også sett mer på private tjenesteleverandører. Dette er interessant, ettersom «markedet» for tiden skal løse mange oppgaver, noe som leder til et behov for mest mulig kunnskap om hvilke effekter dette gir. Det signaliserer samtidig en vitalitet ved instituttet som flere av mytesprederne med samfunnsodontologisk fortid later til å ha mistet på veien. Inntrykket er at forskernes steileste kritikere nettopp er tidligere videreutdanningskandidater fra samme institutt. I motsetning til mange andre odontologiske fagområder, beveger etter mitt syn de samfunnsodontologiske forskningsmiljøene seg i grenselandet mellom vitenskap og politikk. De kan sikkert beskyldes for å være politiske, men arbeider i motsetning til sine svært politiske «motstandere» med utgangspunkt i vitenskapelige metoder.

Vi imøteser flere faktabeskrivelser fra det samfunnsodontologiske miljøet, og gleder oss så langt over at den nyeste kunnskapen bekrefter de inntrykk vi lenge har hatt av norsk tannhelsetjeneste. Så langt står mytene heldigvis for fall.

Carl Christian Blich